

MATANAEI

Ročník VII.

18. 1. 2025

Číslo: 8

DRUHÁ NEDEĽA V CEZROČNOM OBDOBÍ

R.: Hľa, prichádzam, Pane, chcem plniť tvoju vôľu.

In 1, 29 - 34

Ked' Ján videl, ako k nemu prichádza Ježiš, zvolal: „Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta. Toto je ten, o ktorom som hovoril: Po mne prichádza muž, ktorý je predo mnou, lebo bol prv ako ja. Ani ja som ho nepoznal, ale preto som prišiel a krstím vodou, aby sa on stal známym Izraelu.“

Ján vydal svedectvo: „Videl som Ducha, ktorý ako holubica zostupoval z neba a spočinul na ňom. Ani ja som ho nepoznal, ale ten, čo ma poslal krstiť vodou, mi povedal: ‚Na koho uvidíš zostupovať Ducha a spočinúť na ňom, to je ten, čo krstí Duchom Svätým.‘ A ja som to videl a vydávam svedectvo, že toto je Boží Syn.“

Prvé dva verše v dnešnom Jánovom evanjeliu tvoria istú jednotu. Verš 19 sa začína slovami: „Toto je Jánovo svedectvo...“ a verš 34 sa zasa končí Jánovými slovami: „A ja som to videl a vydávam svedectvo...“ V časti 1,19-28 by sme mohli hovoriť o jeho nepriamom svedectve, lebo viac-menej tu ide o vyjasnenie pozícií: Ján nie je ani Mesiáš, ani Eliáš, ani prorok, ale ohlasuje príchod toho, ktorý prichádza po ňom a na ktorého pozíciu si on nemôže robiť nárok (1,27). Zatiaľ o jeho identite nevieme nič viac. Evanjelium nám to postupne odhalí (postupné „rozbaľovanie“ tajomstva je pre Jánovo evanjelium typické).

Verše z dnešného evanjelia, teda 29-34 by sme mohli nazvať Jánovým priamym svedectvom. Na scéne sa objavuje Ježiš ako ten, ktorý prichádza a Ján začína svoje svedectvo: „Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta.“ Mohlo by sa tu jednať o eschatologického baránka z apokalyptickej literatúry Ježišovej doby, ktorý predstavoval mesiášsku postavu konca časov? Alebo, ide o baránka obetovaného pri Pasche?

Najpravdepodobnejšie, vzhľadom na kontext celého evanjelia, sa tu jedná o odkaz na text o Pánovom trpiacom služobníkovi z Iz 53. (v. 5: „On však bol prebodnutý pre naše hriechy, strýznený pre naše neprávosti, na ňom je trest pre naše blaho a jeho ranami sme uzdravení.“ v. 7: „Obetoval sa, pretože sám chcel, a neotvoril ústa; ako baránka viedli ho na zabitie a ako ovcu, čo onemie pred svojím strihačom, a neotvoril ústa.“)

Postava tohto Pánovho služobníka zohráva v Jánovom evanjeliu dôležitú úlohu. Oproti Izaiášovmu textu si tu môžeme všimnúť istú zmenu: nehovorí sa o hriechoch, ale o hriechu. Zmena môže znamenať, že dôraz nie je na jednotlivých skutkoch („hriechy“), ale na hriešnom stave („hriech“). Alebo túto zmenu môžeme vnímať cez Ježišove slová z toho istého evanjelia, ktoré vyjadrujú, že hriech v konečnom dôsledku len jeden: „Hriech je, že neveria vo mňa.“ A tak, koniec koncov, majú všetky individuálne hriechy koreň v tom jednom: v neviere v Ježiša.

Zároveň však aj význam paschálneho/veľkonočného baránka má svoje opodstatnenie. Hoci zabíjanie veľkonočného baránka nemá v starozákonných textoch obetný charakter, v Ježišovej dobe už takýto charakter mohlo nabrať vzhľadom na to, že bolo rezervované kňazom. Taktiež, používanie symbolu paschálneho baránka na Ježiša je v Jánovom evanjeliu prítomné v samotnom pašiovom cykle.

Napokon, už ranná kresťanská tradícia, keď spája Ježiša s veľkonočným baránkom, neváha použiť „obetný“ jazyk: „Veď bol obetovaný náš veľkonočný baránok, Kristus.“ Od aplikovania tohto obetného charakteru je len krôčik ku konceptu odstránenia hriechov. Je teda možné, že súčasne s Izaiášovým trpiacim služobníkom je na pozadí tohto Krstiteľovho vyjadrenia aj symbol baránka obetovaného pri Pasche.

Potom Ján rozvíja myšlienku, ktorú oznámil. Vtedy povedal, že oznamuje príchod toho, ktorý prichádza po ňom; teraz zároveň hovorí, že bol skôr ako on. Nadväzuje tak na slová Prológu o preexistencii večného Božieho Slova a umožňuje identifikáciu toho, ktorý prichádza po Jánovi s týmto Slovom. Zároveň Ján prekvapujúco vyhlasuje, že ani on ho nepoznal, tak ako sa vyjadril o svojich poslucháčoch v predošlom dni. Ak si čitateľ či poslucháč evanjelia kladie otázku ako je to možné, že ho Ján nepoznal, odpoveď mu dáva evanjelista hneď vzápätí. Ján ho rozpoznal len na základe toho, že videl na ňom spočinúť Ducha, ktorý v ňom ostáva. To prezrádza, že toto je ten, ktorý prichádza krstiť Duchom Svätým. Nejedná sa teda o poznanie na základe medziľudských vzťahov, ale o rozpoznanie pravej Ježišovej identity. Toho bol Ján schopný len na základe rozpoznanie Ducha, s ktorým bol Ježiš spojený.

Je zaujímavé, že Jánovo evanjelium nikde nehovorí, že by bol Ján Ježiša pokrstil. Dôraz je na jeho svedectve o Ježišovi. Ten, ktorý prichádza po ňom je večné Božie Slovo, preto je pred ním. Je to Boží Baránok, ktorý berie hriech sveta a je to ten, kto má pravého Božieho Ducha, ktorého dáva. Toto všetko charakterizuje pravého Božieho Syna. Ján sa tak stáva v tomto evanjeliu skôr Jánom „Svedkom“ ako Jánom „Krstiteľom.“